

ผลงาน DMKM รายบุคคล

๑.เรื่อง : การทบทวนวรรณกรรมปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการตายทารกปริกำเนิด

๒.ชื่อ-นามสกุล : พญ.จิตติภรณ์ ตวงรัตน์ นานนท์ นายแพทย์ชำนาญการ

๓.ชื่อหน่วยงาน : กองอนามัยมารดาและทารก

๔.หลักการและเหตุผล

การป่วยและตายของมารดาและเด็ก ได้ถูกกำหนดให้เป็นเครื่องบ่งชี้สภาวะสุขภาพของประชากรและการพัฒนาประเทศที่สำคัญ รวมถึงการตายของมารดาเป็นตัวบ่งบอกความเป็นอยู่ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ตลอดจนความเพียงพอของสถานบริการด้านสุขภาพ อัตราตายทารกปริกำเนิดเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่ใช้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็กของประเทศ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลมารดาและทารกแรกเกิดในภาพรวมของประเทศอีกด้วย โดยการตายปริกำเนิดยังสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานการดูแลด้านการบริการแม่และเด็ก สภาพสังคม และการสาธารณสุข ตลอดจนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา นอกจากนี้ การตายของทารกปริกำเนิดยังถือเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๕๘) โดยพบว่า อัตราตายทารกปริกำเนิดในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนายังอยู่ในระดับสูง และสาเหตุการตายของทารกส่วนใหญ่จะเป็นการตายจากภาวะขาดเลือดจากการคลอดและภาวะติดเชื้อ ซึ่งเป็นสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ทั้งสิ้นแต่ขาดการเฝ้าระวังและการดำเนินการเพื่อการดูแลรักษาที่ชัดเจนทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

๕.วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการตายทารกปริกำเนิด

๕.๒ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาแบบเก็บข้อมูล “โครงการพัฒนาแนวทางการรายงานการเกิดไร้ชีพและการเฝ้าระวังทารกตายปริกำเนิดสำหรับประเทศไทย”

๖. วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

ขั้นตอนที่ ๑ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๒ ประชุมผู้เชี่ยวชาญในการทบทวนและจัดเครื่องมือในการทบทวนและวิเคราะห์สาเหตุการตายทารกปริกำเนิดสำหรับประเทศไทย

ขั้นตอนที่ ๓ สรุปเนื้อหาเพื่อจัดทำโครงการ “โครงการพัฒนาแนวทางการรายงานการเกิดไร้ชีพและการเฝ้าระวังทารกตายปริกำเนิดสำหรับประเทศไทย” เพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากไวกัล สแตนท์จีส์/มูลนิธิบลูมเบิร์ก”

๗.สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการตายทารกปริกำเนิด ดังนี้

๑. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของมารดา ได้แก่
  - การตั้งครรภ์มากกว่า ๔ ครั้งขึ้นไป
  - การตั้งครรภ์/ภาวะแทรกซ้อนทางสูติกรรม

- มีการฝากครรภ์หนึ่งครั้ง/การขาดการดูแลก่อนคลอด
  - การคลอดเองทางช่องคลอด
  - การคลอดก่อนกำหนด
  - น้ำหนักแรกเกิด < 2,500 กรัม
  - ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์
  - ระดับฮีโมโกลบินของมารดา < 10 gm/dl
๒. ปัจจัยด้านสุขภาพทารก ได้แก่
- ภาวะขาดออกซิเจนก่อนคลอด
  - ความผิดปกติของการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์
  - การตั้งครรภ์แฝดครั้งที่สองของมารดา
๓. ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่
- สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ
  - การขาดบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

๑. การกำหนดปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินการเฝ้าระวังการเกิดโร้ซีพีและการตายปริกำเนิด เช่น การศึกษา และรายได้ของมารดา
๒. การศึกษาเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมแบบ PAR หรือการพัฒนางานด้วย PDCA
๓. การให้การดูแลฝากครรภ์อย่างเพียงพอและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพซึ่งเข้าถึงได้สำหรับผู้หญิงที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

๘. ช่องทางการเผยแพร่

รายงานการศึกษาพัฒนาแนวทางการรายงานการเกิดโร้ซีพีและการเฝ้าระวังทารกตายปริกำเนิดสำหรับประเทศไทย